

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/87/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516202344
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:1516202344.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej v právnej veci žalobkyne: Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom Žehrianska 3179/3, Bratislava, IČO: 44 138 369, zastúpenej: Advokátska kancelária LawService, s.r.o., so sídlom Stráž 3/223, Zvolen, IČO: 36 861 723, proti žalovanému: S. D., narodený XX.XX.XXXX, bytom K. XX, R., zastúpenému: BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Hviezdoslavovo nám. 23, Bratislava, IČO: 36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 28.mája 2019 pod č. k. 9C/118/2016-233 takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovaný má voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.
- III. Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1.1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol. Žalovanému priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd samostatným uznesením. V dôvodoch písomného rozhodnutia uviedol, že žalobca sa po zmene žaloby domáhal určenia, že bol výlučným vlastníkom nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia. Poukázal na všeobecne známu skutočnosť, že vláda Slovenskej republiky uznesením z 08.07.2015 č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii. Stavba sa týka aj spornej nehnuteľnosti. Okresnému úradu Nitra bola 22.07.2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR z 20.07.2015 o zápis predkupného práva štátu, prílohou ktorej bol uvedený zoznam pozemkov podľa katastrálnych území, na ktorých je potrebné vykonať zápis predkupného práva štátu a osvedčenie o tom, že stavba „Vybudovanie strategického parku“ je významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme. Uvedená žiadosť bola zaevidovaná pod sp. zn. Z 5113/2015. Medzi žalobkyňou ako kupujúcou a žalovaným ako predávajúcim bola dňa 07.07.2015 uzatvorená kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. Q., obec Q., okres R., zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor, na LV č. XXXX, parcely registra „C“ evidované na mape určeného operátu, pare. č. XXXX, druh pozemku: orná pôda o výmere 1324 m2 za kúpnu cenu 1 324 eur. Žalovaný od zmluvy neodstúpil. Na základe zmluvy Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor rozhodol o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech žalobkyne. Prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra podal proti tomuto rozhodnutiu protest z dôvodu, že Okresný úrad Nitra neprihliadol na existenciu zákonného predkupného práva štátu. Táto skutočnosť mala vplyv na povolenie vkladu, predkupné právo bolo účastníkmi zmluvy obídene, čo spôsobilo absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy. Okresný úrad Nitra protestu prokurátora rozhodnutím z 05.11.2015 č. UP 67/2015-9 vyhovel a rozhodnutie o povolení vkladu zrušil. Žalobkyňa podala proti rozhodnutiu odvolanie. Okresný úrad Nitra, odbor

opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností rozhodnutím z 15.01.2016 č. UPo 22/2015-4To, OU- NR-OOP-2016/003372-4 k: Pd 261/15/4403-2, V 5458/2015 odvolanie zamietol a rozhodnutie z 05.11.2015 potvrdil. Žalobkyňa podala na Krajský súd v Nitre žalobu o preskúmanie rozhodnutia z 15.01.2016, ktoré konanie sa vedie pod sp. zn. 11 S/I 8/2016. Najvyšší súd SR rozsudkom č. k. 10Sžrk/8/2017 zo dňa 19.06.2018 kasačnú sťažnosť zamietol s odôvodnením, že v danom prípade nenastala absolútna neplatnosť právneho úkonu - predmetnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, pretože podmienky platnosti sa skúmajú vždy ku dňu uzavretia zmluvy. V čase uzavretia zmluvy neexistovala právna úprava brániaca realizácii predmetu zmluvy. Táto situácia nastala dodatočne, po uzavretí zmluvy, ale v čase pred rozhodnutím o vklade. Kasačný súd ďalej konštatoval, že okresný úrad je povinný skúmať, či do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Správny orgán musí rešpektovať platný a účinný právny stav vyplývajúci i z právnych predpisov, ktoré nadobudnú účinnosť k času jeho rozhodovania, a ktoré nepravou retroaktivitou zasahujú do právneho vzťahu. Kasačný súd uvedenú situáciu hodnotí ako dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, ktorá objektívne nastala pred rozhodnutím o vklade. Záonné predkupné právo na základe § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. spôsobuje s účinkom nepravej retroaktivity dodatočnú právnu nemožnosť plnenia zmluvy o prevode nehnuteľnosti, na ktorú skutočnosť správny orgán rozhodujúci o návrhu na vklad je podľa § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. povinný prihliadať. Správny orgán bol povinný skúmať, či bol rešpektovaný § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z., teda či bola predmetná nehnuteľnosť prednostne ponúknutá štátu. Na základe kúpnej zmluvy č. 30203/4728/2015/Q./007/3461 uzatvorenej medzi žalovaným ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest, s.r.o., ako kupujúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv dňa 26.04.2016, došlo k prevodu vlastníckeho práva k pozemku na spoločnosť MH Invest, s.r.o. za kúpnu cenu 20 005,64 eura. Na základe kúpnej zmluvy č. 20160027 uzatvorenej medzi MH Invest, s.r.o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II, s.r.o., ako kupujúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv dňa 21.06.2016, došlo k prevodu vlastníckeho práva k pozemku na spoločnosť MH Invest II, s.r.o., prevádzaná parcela bola v zmluve označená už ako ostatná plocha. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR.OVBP2-2016/032185-53 zo dňa 18.08.2016 došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemkov v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. na účel „Vybudovania strategického parku“, kat. úz. K., U., A., Q., U., F. s tým, že časť náhrady za vyvlastnenie uhradí spoločnosť MH Invest, s.r.o. na účet spoločnosti MH Invest II, s.r.o. a časť do súdnej úschovy, pretože na súde prebieha konanie týkajúce sa určenia vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR zo dňa 10.10.2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Žalobkyňa podala na Krajský súd v Nitre žalobu o preskúmanie rozhodnutia, ktoré konanie sa vedie pod sp. zn. 11S/259/2016. Doposiaľ nebolo skončené. Na Okresnom súde Nitra sa pod sp. zn. 12U/4/2016 vedie konanie, v ktorom vyvlastniteľ zložil do súdnej úschovy peňažnú náhradu za vyvlastnenie, ktorú súd prijal, ale doposiaľ nevyplatil príjemcovi. Ďalej uviedol, že z výpisu z listu vlastníctva č. XXXX . vyplýva, že výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. Q., obec Q., okres R., parcely registra „C“ evidovanej na katastrálnej mape, pare. č. XXXX, druh pozemku: ostatná plocha o výmere 1324 m² je spoločnosť Jaguar Land Rover Slovakia s.r.o..

1.2. Na daný skutkový stav aplikoval ustanovenia § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, § 228 ods. 2 Civilného sporového poriadku, § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol, že pri určovacej žalobe skúmal naliehavý právny záujem na danom určení. Dospel k záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Je nesporné, že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie sporného pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z.. Táto náhrada bola súdom prijatá a preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Pretože náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto konania, má žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia pozemku jeho vlastníčkou.

Ďalej konštatoval, že v konaní bolo sporné, či žalovaný, ktorý nie je vlastníkom pozemku, pretože pozemok predal po začatí konania spoločnosti MH Invest, s.r.o., je pasívne vecne legitimovaný. Žalobkyňa navrhla súčasne s podaním žaloby, aby do katastra nehnuteľností bola zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní (ktorá poznámka bola následne do katastra zapísaná ešte pred prevodom sporného pozemku na spoločnosť MH Invest, s.r.o.) bol by výrok o určení vecného práva k tejto nehnuteľnosti záväzný podľa § 228 ods. 2 CSP aj pre tretie osoby. Vzhľadom na uvedené dospel k názoru, že žalovaný je v tomto spore pasívne vecne legitimovaný.

1.3. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalobkyne na základe spornej kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom a žalovaným dňa 07.05.2015 bolo po vyhovení protestu prokurátora právoplatne zrušené. Toto rozhodnutie bolo preskúmané v odvolacom konaní, jeho zákonnosť bola preskúmaná v konaní na správnom súde a rovnako na kasačnom súde. V konaní nebolo sporné a bolo aj všeobecne známe, že pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 08.07.2015. Zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. sa tým priamo zo zákona obmedzila. Žalovaný bol povinný ponúknuť pozemok prednostne štátu. Kasačný súd konštatoval, že v prípade ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo dňa 07.07.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalovaný zodpovedá žalobkyni iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré však žalobkyňa v konaní od žalovaného nepožaduje. Pretože záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobkyne na vklad vlastníckeho práva v jej prospech na základe kúpnej zmluvy, nemohla žalobkyňa na základe zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k spornému pozemku. Nemôže byť vlastníčkou ani ku dňu vyvlastnenia pozemku. Preto žalobu zamietol a ďalšími námietkami strán sporu sa z dôvodu hospodárnosti nezaoberal. Nevykonával dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. Na úspech žalobkyne v spore nemôže mať z uvedeného dôvodu vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, ktoré neboli doposiaľ skončené.

1.4. O trovách konania rozhodol podľa § 255 CSP, § 262 ods. 1 CSP, § 262 ods. 2 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, nakoľko mal vo veci plný úspech. Dôvody hodné osobitného zreteľa s poukazom na ust. § 257 CSP u strán sporu, ani v okolnostiach zistené neboli. Aplikácia ust. § 257 CSP z dôvodu, ktorý uviedla právna zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní, nie je v danom prípade opodstatnená.

2. Žalobkyňa podala proti rozsudku odvolanie. Odvolanie zdôvodnila z odvolacích dôvodov podľa ustanovenia § 365 ods. 1 Zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) písm. b) Zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) - súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a písm. h) rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Nesprávny procesný postup súdu namietala v nedostatku odôvodnenia rozhodnutia. V časti, kde sa súd čiastočne zaoberal konkrétnymi skutkovými okolnosťami, tieto nesprávne právne posúdil. Citovala z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 2 M Cdo 4/2009 vykladajúceho pojem nesprávneho právneho posúdenia veci, publikované rozhodnutie ZSP 57/2001, § 575 ods. 1, 2, 3 Zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 5, 7 Zákona o niektorých opatreniach a bod 25. rozsudku. Namietala, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s právnou úpravou predkupného práva a odcitoval len právne závery kasačného súdu. Vôbec nevenoval pozornosť rozhodným skutočnostiam a otázke, aké právne následky sú v zmysle hmotnoprávných predpisov spojené s porušením predkupného práva štátu, ktoré navyše v čase uzatvorenia zmluvy neexistovalo. Rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné. V časti, keď skutkový stav subsumoval pod dodatočnú nemožnosť plnenia, vec nesprávne právne posúdil. Jeho právny názor vychádzal z rozhodnutí kasačného súdu. Rozhodnutie kasačného súdu (rovnako ako i rozhodnutia kasačného súdu v obdobných veciach) boli napadnuté ústavnou sťažnosťou, kde bola namietaná arbitrárnosť rozhodnutia, porušenie práva na spravodlivý proces, porušenie princípu rovnosti v právnych vzťahoch, porušenie zákonného práva vlastníť majetok a porušenie legitímnych očakávaní účastníkov správneho konania. Bez ohľadu na rozhodnutia kasačného súdu sa vôbec nezaoberal kogentnou úpravou a účelom predkupného práva. Citovala ustanovenie § 603 OZ, § 853 OZ z ktorých vyplýva obsah a oprávnenia z predkupného práva. Uviedla, že zákon explicitne upravuje inštitút predkupného práva. Zákon o niektorých opatreniach neobsahuje osobitnú úpravu, hovorí len o okamihu vzniku predkupného práva. Osobitne neupravuje obsah a oprávnenia

s týmto právom spojené. Ďalej citovala ustanovenie § 3 ods. 5 Zákona o niektorých opatreniach a uviedla, že predkupné právo je inštitútom komplexne upraveným v Občianskom zákonníku (rovnako ako dodatočná nemožnosť plnenia) a to kogentnými normami. Bez vysporiadania sa s kogentnými ustanoveniami upravujúcimi obsah a nároky spojené s porušením predkupného práva nie je možné dospieť k záveru, že sa v danom prípade jedná o dodatočnú nemožnosť plnenia. Pojmové znaky nemožnosti plnenia a následky nemožnosti plnenia sú upravené v ustanovení § 575 OZ. Predkupné právo upravené v ustanoveniach § 602 a nasl. OZ možno označiť za všeobecnú právnu úpravu predkupného práva a použiteľnú všade tam, kde zákonom ustanovené predkupné právo neobsahuje osobitnú právnu úpravu, je zmluvným predkupným právom. Z dôvodu subsidiárnej použiteľnosti tohto ustanovenia budú tieto ustanovenia aplikovateľné aj na prípady zákonného predkupného práva, napríklad predkupného práva podielových spoluvlastníkov podľa § 140 OZ. Zákonné predkupné právo (okrem zákonného predkupného práva spoluvlastníkov, ktoré je upravené v OZ) je predmetom úpravy osobitných predpisov (Zákona o niektorých opatreniach ale i napr. Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu). Dodatočná (právna) nemožnosť nastáva v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok, teda na základe právneho predpisu, ktorý subjektu zakazuje také správanie, na ktoré by bol v zmysle právneho úkonu povinný. Nemôže sa jednať o také správanie (resp. konanie), ktoré možno odvrátiť inými spôsobilými prostriedkami. Dôležitou skutočnosťou je, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi. Súd sa tak odchýlil od zákonných ustanovení, že poprel ich základný význam a účel.

Ďalej uviedla, že principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je jej trvalý charakter. Neprichádza do úvahy, aby záväzok zanikol z dôvodu prechodnej nemožnosti plnenia a následne sa obnovil po odpadnutí solučnej prekážky. Nemôže obstať záver, že keďže si štát uplatnil predkupné právo, je táto prekážka trvalá, nakoľko štát si mohol uplatniť predkupné právo len v dôsledku nezákonných rozhodnutí správnych orgánov, ktoré sú aktuálne predmetom prieskumu Ústavného súdu (podľa Uznesenia ÚS sp. zn. HI. ÚS 421/2018-13 zo dňa 13.11.2018 boli dve zo sťažností spojené na spoločné konanie pod sp. zn. Rvp 1579/2018.) V závere dodala, že v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka pri porušení predkupného práva pripadá do úvahy relatívna neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 40a OZ (predkupné právo však v posudzovanom prípade v čase uzatvorenia zmluvy ešte neexistovalo, vzniklo až dňa 8.7.2015), ktoré predpokladá, že oprávnený subjekt (štát) by sa musel neplatnosti dovolať, čo v tomto prípade neurobil. Ďalšou možnosťou čo Občiansky zákonník pripúšťa, je možnosť oprávnenej osoby (štátu) domáhať sa predaja nehnuteľnosti od nadobúdateľa za takú sumu za akú ju nadobudol nadobúdateľ, t.j. 1324 eur. V posudzovanom prípade však štát nadobudol pozemok po tom, čo správny orgán vkladové konanie zastavil z dôvodu, že právny úkon posúdil ako úkon absolútne neplatný. Následne si štát „uplatnil“ predkupné právo voči pôvodnému predávajúcemu (žalovanému), avšak už za sumu 20005,64 eura. Na základe uvedeného mala za to, že prvoinštančný súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že nastala dodatočná nemožnosť plnenia, v dôsledku čoho nemohla byť vlastníčkou v čase vyvlastnenia.

V závere namietala rozhodnutie v časti náhrady trov konania, že aplikácia ustanovenia § 257 CSP nie je opodstatnená. Záver súdu považovala za arbitrárny a nepreskúmateľný. Prípadné porušenie predkupného práva nemôže byť posudzované na ťarchu kupujúceho t.j. žalobkyne. Podanie žaloby bolo zapríčinené správaním žalovaného. Kúpnu cenu za pozemok jej nevrátil a následne ho predal štátu. Bola mu vyplatená ďalšia kúpna cena. Zmena právneho predpisu, resp. vydanie uznesenia vlády, nemôže byť posudzované jej na ťarchu. Tretím osobám sa stalo predkupné právo štátu známym až po jeho zápise do katastra nehnuteľností. Súd vec nesprávne posúdil, keď rozhodol o priznaní náhrady trov žalovaným a nezohľadnil špecifické okolnosti prejednávanej veci, ktoré sú dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa ustanovenia § 257 CSP. Navrhla, aby Krajský súd v Nitre vydal uznesenie ktorým zrušuje rozsudok Okresného súdu v Nitre sp. zn. 9C/118/2016-233 zo dňa 28.5.2019 a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Žalobkyňa má právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3. Žalovaný podal písomné vyjadrenie k odvolaniu. Stotožnil sa s procesným postupom a právnymi názormi súdu prvej inštancie. Poukázal na priebeh predaja pozemku, zrušenie rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva žalobkyne a predkupného práva štátu, ktoré bol povinný rešpektovať, pretože inak by mu pozemok vyvlastnili. V závere poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Nitra, ktorý žaloby žalobkyne zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na danom určení. Rozsudok navrhol ako vecne správny potvrdiť a uplatnil si náhradu trov konania.

4. Krajský súd v Nitre rozsudkom zo dňa 8.11.2020 pod č.k. 25 Co/100/2020-292 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny vo výroku rozhodnutia potvrdil, ale z iných právnych dôvodov.

5. NS SR na dovolanie žalobkyne uznesením zo dňa 29.06.2022 pod č.k. ICdo 230/2021- 400 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uviedol, že súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu dodatočnej nemožnosti plnenie kúpnej zmluvy o predaji podniku uzatvorenej medzi sporovými stranami, pričom naliehavý právny záujem žalobkyne na určení jej vlastníckeho práva k nehnuteľnosti považoval za daný. Odvolací súd síce rozhodnutie prvej inštancie potvrdil, avšak z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu na danom určení, pretože v prípade jej úspechu by nedošlo k zmene vlastníka nehnuteľnosti, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva. Zároveň poukázal na ustanovenie CMP o konaní vo veciach notárskych úschov a uviedol, že žalobkyňa neosvedčila naliehavý právny záujem aj z toho dôvodu, že sa môže nároku domáhať v konaní o úschovách. Z dôvodu nesplnenia mandukáčnej povinnosti k možnému použitiu predpisu došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces a zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu.

6. Odvolací súd vyzval strany k vyjadreniu naliehavého právneho záujmu na danom určení.

7. Žalobkyňa zotrvala na svojich tvrdeniach, že pre vyplatenie náhrady za vyvlastnené pozemky je potrebné určiť, že bola vlastníčkou nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia. Rozsudok bude podkladom pre rozhodnutie okresného súdu, komu náhradu vyplatí. Citovala § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z., z ktorého právneho predpisu nevyplýva jej povinnosť preukazovať naliehavý právny záujem na danom určení. Naliehavý právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. Citovala z rozhodnutia Krajského súdu v Nitre 12Co/262/2018 zo dňa 12.03.2020, 12Co 46/2019.

8. Žalovaný uviedol, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na danom určení. Podala žalobu proti rozhodnutiu o zrušení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti . NS SR s konečnou platnosťou rozsudkom pod č.k. 10Sžk/8/2017-218 zo dňa 19.06.2018 rozhodol, že žalobkyňa sa vlastníčkou spornej nehnuteľnosti z dôvodu neprihliadnutia na predkupné právo štátu nikdy nestala. Nikdy vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti nenadobudla. Napadnutý rozsudok navrhol ako vecne správny potvrdiť.

9. Zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu sa vec vrátila do odvolacieho konania preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie zo dňa 28.05.2019 pod č.k. 9C/118/2016-233.

10. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku - zákon číslo 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“), po preskúmaní napadnutého rozsudku, konania, ktoré mu predchádzalo a odvolania žalobkyne podľa § 363 a § 365 ods. 1 CSP, súc viazaný dôvodmi a rozsahom tohto odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 CSP), skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie podľa § 383 CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, za splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 219 ods. 3 CSP dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené . Preto napadnutý rozsudok vo veci samej podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil vo výroku rozsudku ako vecne správny, ale z iných právnych dôvodov.

11. Odvolací súd skúmal vadu konania namietanú žalobkyňou spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia, jeho arbitrárnosti, čo viedlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces.

Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viaceré samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor)

znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016. V súvislosti s námietkou žalobkyne o nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, možno aplikovať na odvolacie konanie, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá vadu konania, spočívajúcu v odňatí práva na spravodlivý súdny proces, pre ktorú by musel odvolací súd napadnutý rozsudok zrušiť. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že rozhodnutia obsahuje skutkové zistenia, právne normy aplikované súdom prvej inštancie a právne posúdenie, pre ktoré nemožno konštatovať nepreskúmateľnosť rozsudku a tým vadu konania majúcu za následok odňatie práva na spravodlivý proces, aj keď sa odvolací súd stotožnil s názorom žalobkyne, že rozhodnutie je nepresvedčivo zdôvodnené. Preto následne preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že je vo výroku vecne správny, ale nesprávne zdôvodnený.

12. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobkyne na danom určení spočívajúcom vo vzniku nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale žalobu zamietol pre nemožnosť plnenia dohodnutého v kúpnej zmluve zo dňa 07.07.2015 a zánik povinnosti plnenia podľa 575 ods. 1 OZ spôsobujúceho zánik záväzku. Odvolací súd sa s názorom súdu prvej inštancie o naliehavom právnom záujme nestotožnil.

13. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem: naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

Formuláciu petitu na určenie, či tu právo je alebo nie je potrebné formulovať tak, aby bolo zrejmé, že súd má určiť aktuálny stav (v prítomnom čase). Nie je prípustné určovať práva v minulosti, ak tieto práva zanikli. Platí, že rozsudok určuje (ne)existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia - § 217 CSP (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, rok 2016, strana 499). Súd nemôže vziať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia netrvajú.

Žalobkyňa pôvodne odôvodnila žalobu neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy žalovanou. V priebehu konania žalobu zmenila a naliehavý právny záujem odôvodnila rozhodnutím o vyvlastnení pozemku a jej nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Súd prvej inštancie sa s jej názorom stotožnil. Podľa názoru odvolacieho súdu nesprávne.

14. Okrem vyššie uvedeného, že vlastnícke právo nie je možné určiť do minulosti, je potrebné prihliadať že „ak sa má určovacou žalobou, resp. určovacím výrokom súdu dosiahnuť zhoda medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, bude naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva daný vždy“ (M. Števček a kol., Občiansky súdny poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, 2. vydanie, komentár k § 80). Podobne „Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva je daný vždy, ak zo zápisu vo verejnom registri vyplýva, že tvrdené právo patrí žalovanému. Preukazovanie naliehavého právneho záujmu je preto v týchto prípadoch bezproblémové ...Určovacia žaloba môže byť v tomto prípade prostriedkom ochrany porušeného (nielen ohrozeného) práva“ (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, rok 2016, komentár k § 137). Súdna prax do 30. júna 2016 považovala za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. aj

žalobu o určenie (spolu)vlastníckeho práva. Právny záujem, ktorý bol podmienkou procesnej prípustnosti takejto žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie tohto záujmu išlo o posúdenie procesnej otázky, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva. Nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací žaloba nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby“ (viď rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 98/2004, 1 Cdo 91/2006, 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/201 I). Ak všeobecný súd dospeje k záveru, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podaného určovacího návrhu sa už ďalej nezaobera (II. ÚS 137/08).

Otázka, či žalobu s určovacím petitom podáva ten, kto je aktívne vecne legitimovaný, a či takáto žaloba smeruje proti tomu, kto je pasívne vecne legitimovaný je otázka hmotnoprávna, riešenie ktorej prichádza do úvahy až v prípade záveru súdu, že podaná žaloba je v zmysle § 137 CSP procesne prípustná.

15. Z uvedeného vyplýva, že naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala určiť vlastnícke práva iba ku dňu vyvlastnenia, čomu súd prvej inštancie nevenoval dostatočnú pozornosť a rozhodnutia založil na inom právnom závere.

16. Na doplnenie vyššie uvedených dôvodov nepreukázania naliehavého právneho záujmu na danom určení, odvolací súd len dopĺňa ďalšie dôvody. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia v bode 23. konštatoval, že náhrada za vyvlastnené pozemky bola zložená do úschovy na súde. Táto skutočnosť nebola medzi stranami sporu sporná. Preto mal súd prvej inštancie okrem vyššie uvedených dôvodov skúmať naliehavý právny záujem na danom určení v súvislosti so zloženou zálohou. Žalobkyňa v konaní predložila rozhodnutie o vyvlastnení v prospech spoločnosti MH Invest, s.r.o. z ktorého vyplýva, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s.r.o. náhrada podľa ust. § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z.. Z dôvodu prebiehajúcich súdnych konaní týkajúcich sa určenia vlastníckeho práva k vyvlastňovaným pozemkom bola časť náhrady zložená do súdnej úschovy.

Na Krajskom súde v Nitre prebieha súčasne viacero konaní v obdobných veciach. Z rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu je známe, že uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 26.3.2019 pod č.k. 12 U 4/2016 -53 súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti HN Invest s.r.o. IČO: 36 724 530 pre príjemcu MH Invest II, s.r.o., IČO: 50 021 150 do úschovy sumu 1 682 830,92 eura. O toho vyplýva, že zložiteľ zložil zálohu v prospech konkrétneho príjemcu.

17. Pretože sú peniaze v súdnej úschove, mal súd prvej inštancie skúmať postup súdu v konaní o súdnych úschovách. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave, konania vo veciach notárskych úschov. V § 359 sú upravené súdne úschovy, v ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. CMP upravuje od § 335 konanie o námietkách proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatnú časť konania v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa neosvedčila naliehavý právny záujem na danom určení ani z tohto podstatného dôvodu ňou odôvodňujúcu žalobu, pretože sa môže domáhať nároku v konaní o úschovách. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej výrokovej časti ako vecne správny potvrdil, ale z iných právnych dôvodov.

18. Odvolací súd bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu v zrušujúcom uznesení. Poukazuje na rozhodnutie NS SR 7 Cdo 123/2021 z 30.06.2021, v ktorom bolo predmetom dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu pod sp. zn. 25 Co 125/2019 v obdobnej veci. Dovolací súd v dôvodoch rozhodnutia, ktorý odmietol dovolanie žalobkyne uviedol: „Žalobkyňa prípustnosť dovolania podľa tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) vyvodzuje aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (namieta, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces). Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R24/2017 a ICdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/13/2017, 8Cdo/76/2018).

Prípustnosť dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) napokon žalobkyňa spája i s námietkou týkajúcou sa porušenia § 382 CSP odvolacím súdom.

Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princíпов právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky. Žalobkyňa odvolaciemu súdu vytýka, že nebola zo strany odvolacieho súdu upozornená (§ 382 CSP) na to, že ňou uplatnený nárok bude tento súd odlišne právne posudzovať, čo sa týka nedostatku naliehavého právneho záujmu ako aj k ustanoveniam CMP. Odvolací súd posudzoval podľa jej názoru vec podľa iných ustanovení, ako súd prvej inštancie bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie pre žalobkyňu.

Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše žalobkyňa v dovolaní žiadnym spôsobom nekonkretizovala takéto ustanovenie všeobecného právneho predpisu, len „všeobecne poukázala“, že druhoinštančný súd uviedol, že prvoinštančný súd mal skúmať naliehavý právny záujem v súvislosti so zloženou náhradou, s tým že odkázal na konanie o úschovách, práve v ktorom konaní sa má domáhať vydania tejto náhrady.

Účelom oznámenia odvolacieho súdu, že hodlá použiť iný právny predpis a tým možnosť strany vyjadriť sa k nemu (§ 382 CSP) je zabrániť prekvapivým rozhodnutiam. Súdny však počas celého konania majú konať tak, aby z ich úkonov bolo zrejmé, čo sa nimi sleduje.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie pritom jasne vyplýva, že súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal tým, či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že i keď na žalovanom určení naliehavý právny záujem žalobkyne daný je (žalobkyňa sa po pripustení zmeny petitu žaloby domáhala určenia, že bola vlastníčkou nehnuteľností uvedených v petite žalobného návrhu ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení, čo v prípade úspechu v tomto konaní by znamenalo, že žalobkyňi by vznikol nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie), vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam jej ku dňu ich vyvlastnenia nesvedčalo.

Podľa odvolacieho súdu ale naliehavý právny záujem vo veci daný nie je, nakoľko žalobkyňa žiada určiť vlastnícke právo späť (ku okamihu vyvlastnenia), ale žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo, na ktorom právnom závere založil napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd svoj právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení už len okrajovo podporil i tým, že nakoľko je v danej veci finančná náhrada za vyvlastnenie (patriaca vlastníčkovi vyvlastneného pozemku) zložená v súdnej úschove, má sa práve v konaní o úschovách upraveného v siedmej hlave Civilného mimosporového poriadku, v časti konania vo veciach notárskych úschov zisťovať oprávnená osoba na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Žalobkyňa sa tak môže domáhať nároku v konaní o úschovách.

Podľa názoru dovolacieho súdu po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby, oba súdy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie všeobecného právneho predpisu, i keď ho na vec aplikovali odlišne, čo ale dovolateľka nenapadá. Preto pokiaľ žalobkyňa založila daný dovolací dôvod len na namietaní, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, než súd prvoinštančný, bez toho aby sa k nemu mohla vyjadriť, ktorými ustanoveniami mala zrejme na mysli (vychádzajúc z obsahu dovolania) ňou bližšie nevyhradené ustanovenia Civilného mimosporového poriadku v časti upravujúcej konanie o úschovách, na ktorých ale odvolacie rozhodnutie založené nebolo (pozri predchádzajúci bod), je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch vo vzťahu k namietanému ako súd prvej inštancie. Odvolací súd spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité, t. j. odvolací súd ustanovenia konania o úschovách žiadnym spôsobom neposudzoval a ani z nich nevychádzal (ako to žalobkyňa v dovolaní neúspešne podsúva), preto nemohol ani prijať v tomto smere iné právne závery ako súd prvej inštancie, ktoré by pre jeho rozsudok boli rozhodujúce. Oba nižšie súdy ako rozhodné zhodne posudzovali § 137

písm. c/ CSP, i keď s iným právnym posúdením, čo ale dovolateľka v dovolaní nenamietala a dovolací súd je pri dovolacom prieskume viazaný len vymedzenými dovolacími dôvodmi (t. j. i keď by sám zistil procesné nedostatky nemôže na ne prihliadať). Navyše v okolnostiach daného prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. mandukačnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP vo vzťahu k možnému odlišnému právnemu posúdeniu veci na základe aplikácie nižšími súdmi totožného zákonného ustanovenia, nakoľko dovolateľka mala aj v konaní o odvolaní dostatočný priestor na to, aby identifikovala a reagovala na rozhodujúcu a skutkovo spornú okolnosť, čím potom odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva. „

19. Rovnaký právny názor zastal dovolací súd v rozhodnutí 4 Cdo 305/2021 z 25.05.2022.

20. Odvolací súd rozhodnutie nezaložil svoj právny záver na ustanoveniach § 359 a § 335 Civilného mimisporového poriadku (ďalej len CMP) , ale ho založil na nedostatku naliehavého právneho záujmu na danom určení, pretože vyhovením žaloby by nedošlo k zmene vlastníctva, žalobkyňa žiadala určiť vlastnícke právo ku dňu vyvlastnenia, späť. Doplnil dôvody nedostatku naliehavého právneho záujmu na danom určení s poukazom na notársku úschovu. Tieto dôvody neboli rozhodujúce pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, boli doplnením dôvodov nedostatku naliehavého právneho záujmu.

21. Podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Citované zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradit' trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistraně... Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010 či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch... Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018). Odvolací súd nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by žalovanému nemal priznať náhradu trov konania. Žalovaný bol v konaní úspešný. Podľa zásady úspechu mu vzniklo právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalobkyňa sa domáhala zohľadnenia špecifických okolností prejednávanej veci. Žaloba bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na danom určení, pre ktorý sa súd nezaoberá vecnou stránkou veci. Odvolací súd preto nezistil dôvody hodné

osobitného zreteľa pre použitie ustanovenia § 257 CSP. Žalobkyňa vystupuje v mnohých sporoch ako žalobkyňa domáhajúca sa určenia vlastníctva a neplatnosti odstúpenia od zmluvy.

Odvolačný súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti náhrady trov konania, pretože sa dostatočne v dôvodoch rozhodnutia vypořiadal s ustanovením § 257 CSP a nevidel dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by nemal žalovanému priznať nárok na náhradu trov konania.

22. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 a § 262 CSP tak, že žalovanému úspešnému v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O trovách konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vypracovaným vyšším súdnym úradníkom.

23. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 a § 262 CSP a žalobkyni úspešnej v dovolacom konaní priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ! v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).